

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні Вченої ради

НПУ імені М.П.Драгоманова

“30” серпня 2022 р.

Протокол № 1

Проректор з навчально-
методичної роботи
проф. Вернидуб Р. М.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

КУЛЬТУРА ЗДОРОВ»Я ОСОБИСТОСТІ

для освітніх програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом **ЗП09**

Київ 2022

Розробники програми:

Архипов Олександр Анатолійович завідувач кафедри фізичного виховання та спорту Факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, професор, доктор педагогічних наук.

Бакін Станіслав Олександрович старший викладач кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Інженерно-педагогічного факультету, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидат медичних наук.

Євтушок Марина Василівна завідувач кафедри фізичного виховання та здоров'я Факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, доцент, кандидат педагогічних наук.

Корець Микола Савич професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці, Інженерно – педагогічного факультету, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Немченко Юрій Владиславович доцент кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці, кандидат педагогічних наук, Інженерно-педагогічного факультету, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Омельчук Олена Володимирівна доцент кафедри медико-біологічних і валеологічних основ здоров'язберезувальної освіти та фізичного виховання Факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук.

Тимошенко Олексій Валерійович декан Факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, професор кафедри теорії та методики фізичного виховання, доктор педагогічних наук.

Шевченко Володимир Вікторович завідувач кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці, Інженерно-педагогічного факультету, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, професор, кандидат педагогічних наук.

Шмалей Світлана Вікторівна професор кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Інженерно-педагогічного факультету, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, доктор педагогічних наук.

Рецензенти¹:

Ареф'єв Валерій Георгійович завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання Факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я НПУ імені М. П. Драгоманова, професор, доктор педагогічних наук.

Плиска Олександр Іванович завідувач кафедри біології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, професор, доктор медичних наук.

Терент'єва Наталя Олександрівна професор кафедри олімпійського і професійного спорту Факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор педагогічних наук.

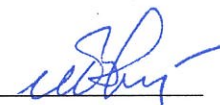
Даниленко Сергій Васильович – начальник Навчально – методичного центру цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності Київської області.

Мазін Василь Миколайович завідувач кафедри управління фізичною культурою та спорту НУ «Запорізька політехніка», доктор педагогічних наук, професор.

Федорчук – Мороз Валентина Іванівна завідувач кафедри цивільної безпеки Луцького Національного технічного університету, доцент, кандидат технічних наук.

Обговорено та рекомендовано до впровадження на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М. П. Драгоманова «29» серпня 2022 року, протокол № 10.

Голова НМР

(підпис)

Р.М.Вернидуб
(Прізвище, ініціали)

¹ Навчальна програма рецензується двома провідними фахівцями даної предметної галузі: I рецензент – має бути співробітником університету, II – співробітником іншої установи (навчального закладу).

I. Пояснювальна записка

Навчальна програма освітнього компоненту «Культура здоров'я особистості (БЖД: охорона праці, цивільний захист, долікарська підготовка, рухові технології)» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня бакалавр для всіх спеціальностей.

Предмет вивчення освітнього компоненту – сукупність знань, вмінь та навичок самостійного ефективного формування здорового способу життя; вплив несприятливих та патогенних факторів на стан організму людини. Збереження та зміцнення здоров'я особистості шляхом вдосконалення умов життєдіяльності, засоби долікарської допомоги та профілактика невідкладних станів.

Міждисциплінарні зв'язки Педагогіка, Психологія, Теорія та методика фізичного виховання, Біологія, Цивільний захист, Основи безпеки життєдіяльності та валеологія, Анатомія та фізіологія людини.

Мета і завдання освітнього компоненту

Метою викладання освітнього компоненту «Культура здоров'я особистості (БЖД: охорона праці, цивільний захист, долікарська підготовка, рухові технології)» є формування у здобувачів освіти осмисленого та відповідального відношення до стану свого здоров'я через надання знань, умінь, здоров'язбережувальних компетентностей які б сприяли охороні здоров'я; забезпечували отримання знань щодо надання першої медичної допомоги в загрозових ситуаціях, догляду за хворими та потерпілими; формуванню здорового способу життя з метою виховання здорової, всебічно розвинутої, фізично досконалої людини готової до праці та захисту своєї Батьківщини.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Культура здоров'я особистості (БЖД: охорона праці, цивільний захист, долікарська підготовка, рухові технології)» є

- засвоєння здобувачами освіти теоретичних знань та практичних умінь з надання долікарської допомоги;
- набуття здобувачами освіти знань, умінь вирішувати завдання збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності;

- формування у здобувачів вищої освіти системи знань зі здорового способу життя, необхідних в процесі життєдіяльності, навчання, подальшої трудової діяльності;
- зміцнення здоров'я здобувачів вищої освіти, сприяння правильному формуванню і всебічному розвитку особистості, профілактика захворювань, забезпечення високого рівня фізичного стану, працездатності протягом всього періоду навчання;
- набуття здобувачами вищої освіти здатності до виконання державних тестів і нормативів на рівні вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів.

Основні програмні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>РН01. Зпати основні Закони і нормативно-правові акти України, що стосуються захисту населення, об'єктів господарювання, територій і сил ЦЗ від дії вражаючих чинників ЧС природного і техногенного характеру в мирний час і під час військового стану.</p> <p>РН02. Проявляти здатність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, оцінювати радіаційну, хімічну, пожежну, інженерну і епідемічну обстановку, яка може скластися в результаті аварій або катастроф техногенного походження, стихійного лиха або в період військового стану.</p>	ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
2.	<p>РН03. Розуміти вимоги охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.</p> <p>РН04. Використовувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту людей в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій.</p> <p>РН05. Знати класифікацію і характеристики техногенних, природних аварій і катастроф на небезпечних об'єктах, вражаючі чинники зброї масового ураження, закономірності їх формування і дії на населення, об'єкти і природне середовище.</p>	ЗК02. Здійснення безпечної діяльності.

3.	<p>PH06. Практично здійснювати заходи цивільного захисту населення від наслідків дії аварій, катастроф, великих пожеж, стихійних лих і при застосуванні сучасної зброї масового знищення; користуватися первинними засобами пожежогасінні;</p> <p>PH07. Визначати необхідність надання долікарської медичної допомоги при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі людини.</p>	<p>ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>
4.	<p>PH08. Розуміти принципи формування здорового способу життя, особливості методики використання рухових технологій для оптимізації працездатності, профілактики стомлення, підвищення ефективності праці при відхиленнях у стані здоров'я.</p> <p>PH09. Використовувати методи і засоби контролю, самоконтролю в процесі фізкультурно-оздоровчих занять. Використовувати обраний вид рухової активності для оптимізації працездатності, профілактики стомлення, підвищення ефективності праці;</p> <p>PH10. Використовувати засоби фізичної культури і спорту в режимі праці та відпочинку.</p>	<p>ЗК04. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення освітнього компоненту відводиться 3 кредитів ЄКТС 90 годин (2 години на тиждень протягом одного семестру – 17 тижнів).

Назви модулів та тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
	Аудиторні	Лекції	Семінарські/ практичні	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Семінарські/ практичні	Лабораторні	СРС
Модуль I Безпека життєдіяльності										
Тема 1.1 Категоріально-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Природні загрози та характер їх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2	2			6	2	2			8

Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.										
Тема 1.2 Техногенні небезпеки та їх наслідки. Система організації життєзабезпечення за умов хімічної, радіаційної та пожежної загроз. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2	2			6					8
Тема 1.3 Загальні питання охорони праці. Стандарти у галузі охорони праці. Організація охорони праці на підприємстві.	2	2			6					8
Тема 1.4 Основи фізіології та гігієни праці, виробнича безпека Профілактика травматизму та професійних захворювань.	2	2			4					8
Разом за змістовним модулем	8	8	6		22	2	2			32
Модуль II. Долікарська підготовка										
Тема 2.1. Основи медичних знань та долікарської допомоги	4	4			6	2	2			8
Тема 2.2. Термінальні та невідкладні стани.	2	2			6	2		2		8
Тема 2.3. Травми та нещасні випадки.	2	2			6	2		2		8
Разом за змістовним модулем	8	8			18	6	2	4		24
Модуль III Рухові технології										
Тема 3.1 Основні аспекти виховання культури здоров'я особистості .	2	2			4	2	2			6
Тема 3.2. Засоби та прийоми підвищення працездатності, прискорення її відновлення при розумовій і фізичній активності.	6		6		4					6
Тема 3.3. Традиційні і нетрадиційні рухові технології – засіб зміцнення здоров'я.	6		6		4					6
Тема 3.4. Самоконтроль стану організму методами	4		4		4					6

суб'єктивної оцінки з метою підвищення працездатності для реалізації вимог інших навчальних дисциплін.										
Разом за змістовним модулем	18	2	16		16	2	2			24
Усього годин	34	18	16		56	10	6	4		80

III. Зміст навчальної дисципліни.

№ з/п	Назва модулів, тем та їх зміст
1.	Модуль I Безпека життєдіяльності
1.1.	<p>Тема 1.1 Категоріально-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Природні загрози та характер їх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.</p> <p>Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, цивільна безпека, національна безпека. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація, класифікація та види небезпек. Характеристика небезпечних природних геологічних, гідрологічних, метеорологічних, пожежних процесів і явищ. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки, шляхи та засоби усунення та профілактики. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії: Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин. Профілактичні заходи. Правові превентивні, ситуаційні норми, компенсаційні та регламентні норми організації системи управління цивільною безпекою та захистом у НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні. Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень.</p> <p>Положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів та Програми підготовки населення до дій у НС. Спеціальні об'єктові навчання і тренування з цивільної безпеки.</p> <p>Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим. Страховий механізм відшкодування збитків від НС. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Горбаченко С. А., Дикий О. В., Флонт М.О. Методичні вказівки з дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» для здобувачів вищої освіти галузі знань 12 «Інформаційні технології». Одеса: НУ «ОЮА», 2020. 37с. 2. Законодавчі та нормативно-правові акти 3. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Київ: Основа, 2016. 267 с 4. Левченко О. Г., Землянська О. В., Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник для студ. спеціальностей з природничих, соціально-гуманітарних наук та інженерно-комунікаційних технологій; Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 267 с. 5. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. Безпека

	життєдіяльності»: навч. посібник. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.
1.2.	<p>Тема 1.2 Техногенні небезпеки та їх наслідки. Система організації життєзабезпечення за умов хімічної, радіаційної та пожежної загроз. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.</p> <p>Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом, механізмом впливу та рівнем в залежності від масштабу, втрат та пошкоджень. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Причини виникнення та вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки.</p> <p>Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах. Спеціально уповноважений керівник та штаб з ліквідації НС. Сили і засоби постійної готовності цивільного захисту. Склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву.</p> <p>Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції</p> <p>Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Засоби та заходи протидії небезпечних для людини факторів пожежі. Вибух. Класифікація об'єктів пожежо вибухонебезпекою.. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій,</p> <p>Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фактори, механізми та ознаки радіаційного впливу на людину.. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики.. Режими захисту населення та приміщень від проникнення радіоактивних речовин.</p> <p>Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.</p> <p>Глобальні проблеми людства Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Війна та тероризм як загроза життєдіяльності мирного населення: особливі дії цивільного захисту. Захисні індивідуальні та групові засоби та споруди. Проти вибухова безпека. Види тероризму: первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини.</p> <p>Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю.. Шкідливі звички. Соціальні хвороби та їхня профілактика Зростання злочинності як фактор безпеки. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Поняття про психоемоційні напруження (стрес) та методи корекції. Психотипи за реакцією людей на небезпеку.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с. 2. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.– К: Центр учбової літератури, 2008.– 158 с. 3. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.– К:Знання-Прес, 2007.– 487 с.
1.3.	<p>Тема 1.3 Загальні питання охорони праці. Стандарти у галузі охорони праці. Організація охорони праці на підприємстві.</p> <p>Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.. Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Правові та організаційні основи</p>

	<p>охорони праці. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці.</p> <p>Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.</p> <p>Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.</p> <p>Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.</p> <p>Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці Система державного управління охороною праці в Україні. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Атестація робочих місць за умовами праці . Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.</p> <p>Навчання та інструктажі з питань охорони праці.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гогіташвілі Г. Г., Лапін В. М. Основи охорони праці: навч. посіб. 4-те вид., стер. Львів: Новий світ, 2018. 220 2. Реєстр НПАОП. Режим доступу: https://www.sop.com.ua/article/616-noviy-pokajchik-normativno-pravovih-aktiv-z-ohoroni-prats 3. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4- те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с 4. Ткачук А.І., Богомаз-Назарова С.М. Основи охорони праці. Курс лекцій: навч. пос. для ст. вищих пед. навч. закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» Кропивницький: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2017. 156 с.
1.4.	<p>Тема 1.4 Основи фізіології та гігієни праці, виробнича безпека Профілактика травматизму та професійних захворювань.</p> <p>Основи фізіології та гігієни праці Втома. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Повітря робочої зони.. Гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин. Контроль, заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони. Види вентиляції. Освітлення виробничих приміщень Класифікація, джерела, нормування виробничого освітлення. Вібрація. Гігієнічне нормування вібрацій. Типові заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій. Нормування та контроль параметрів шуму, вимірювальні прилади. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму.</p> <p>Інфразвук та ультразвук. Джерела та параметри нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від ультразвуку та інфразвуку Джерела, особливості, класифікація, нормування електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів. Захист від електромагнітних випромінювань і полів. Засоби та заходи захисту від ІЧ та УФ випромінювань. Специфіка захисту від лазерного та іонізуючого випромінювання.</p> <p>Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами. Санітарно-захисні зони підприємств. Вимоги охорони праці до розташування виробничого і офісного обладнання та організації робочих місць.</p> <p>Електробезпека Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану</p>

	<p>пожежної безпеки на виробничих об'єктах.</p> <p>Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці. LAP Lambert Academic Publishing, 2019. 108 с. 2. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/EEC «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників». База даних «Законодавство України». Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_b23 3. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с 4. Запорожець О.І., Халмурадов Б.Д., Серіков Я.О. та ін. Електробезпека: практикум: навч. посіб. Харків: ХНУРЕ; ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2019. 110 с. 5. Основи професійної безпеки та здоров'я людини : підручник / В. В. Березуцький [та ін.] ; під ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – 553с.
2.	Модуль II Долікарська підготовка.
2.1.	<p>Тема 2.1. Основи медичних знань та долікарської допомоги. Основи медицини та долікарської допомоги. Здоров'я та його складові. Засоби забезпечення та збереження здоров'я. Долікарська допомога при невідкладних станах та у надзвичайних та екстремальних ситуаціях. Особливості тактичної медицини. Основні принципи надання долікарської допомоги. Гострі та невідкладні стани. Базова психологічна допомога.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антонов А. Г., Колесніков А. М., Комісарова Н. О. Основи медичної допомоги. Київ: КНТ, 2018. 338 с. 2. Білоус Т. Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2020. 148 с. 3. Вайда Т. С. Долікарська допомога : навч. посіб. : для курсантів, студентів та слухачів закл. вищ. освіти МВС України; Одес. держ. ун-т внутрішніх справ. Херсон : Олді-Плюс, 2019. 872 с. 4. Волянський П. Б., Гринзовський А. М., Гур'єв С. О. та ін. Домедична допомога на місці події : практичний посібник. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с. 5. Григус І. М., Романишин М. Я. Перша медична допомога. Львів: Новий Світ-2000, 2022. 176 с. 6. Кісарчук З. Г., Омельченко Я. М., Лазос Г. П. та ін. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник Київ : ТОВ Видавництво «Логос» 2015. 207 с. 7. Михайлов Б. В. Медико-психологічний супровід осіб з гострими розладами психіки і поведінки. <i>Міжнародний медичний журнал</i>. 2016. № 1. С. 73–80. 8. Перша психологічна допомога Посібник для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України м. Київ, 2017 Режим доступу: https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2016/ 9. Тітов І. І., Голуб В. В., Колосовський С. О., Вихло І. І. Основи тактичної медицини : навчально методичний посібник. Вінниця : СПД Каштелянов О. І., 2015. 64 с.

	<p>10. Федонюк Я.І., Грушко В.С., Федонюк Л.Я. та ін. Основи медичних знань та долікарської допомоги: підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 590 с.</p> <p>11. Шишук В. Д., Редько С. І., Ляпа М. М. Тактична медицина : навчальний посібник. Суми : ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2016. 176 с.</p> <p>12. Abate Hailemichael, Mekonnen Chilot. Knowledge, Practice, and Associated Factors of Nurses in Pre-Hospital Emergency Care at a Tertiary Care Teaching Hospital Open Access Emerg Med. 2020; 12: 459–469. doi: 10.2147/OAEM.S290074</p> <p>13. Darling-Hammond L, Flook L, Cook-Harvey C, Barron B, Osher D. Implications for educational practice of the science of learning and development. <i>Appl Dev Sci.</i> 2020; 24(2):97–140. Doi:10.1080/10888691.2018.1537791</p>
2.2.	<p>Тема 2.2. Термінальні та невідкладні стани. Поняття про термінальні стани та невідкладні стани: гострі психічні та соматичні захворювання; ушкодження: отруєння, термічні, електричні, хімічні та променеві опіки. Встановлення невідкладного стану. Ускладнення і наслідки критичних станів. Долікарська медична допомога при загрозливих для життя станах.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Волянський П. Б., Гринзовський А. М., Гур'єв С. О. та ін. Домедична допомога на місці події : практичний посібник. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с. 2. Кікінчук В. В., Книженко С. О., Савчук Т. І. та ін. Домедична підготовка : навч. посіб.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 176 с. 3. Кісарчук З. Г., Омельченко Я. М., Лазос Г. П. та ін. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник Київ : ТОВ Видавництво «Логос» 2015. 207 с. 4. Перша допомога довідник для населення. Товариство Червоного Хреста. 2017. 40 с. 5. Перша психологічна допомога Посібник для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України м. Київ, 2017 Режим доступу: https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2016/ 6. Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти : Наказ МОЗ України від 29.03.2017 № 346 Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/- show/v0346282-17. 7. Транспортування та евакуація постраждалих. Режим доступу: http://1staidplast.org.ua/firstaid/4-2/. 8. Gerhardt R.T. Prehospital and emergency care research at the US Army Institute of Surgical Research: enabling the next great leap in combat casualty survival. <i>Army Med Dep J.</i> 2011 Apr-Jun; 82-6. Режим доступу: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21607910/
2.3.	<p>Тема 2.3. Травми та нещасні випадки. Поняття про травми та ушкодження. Види та класифікація травм: голови, грудної клітки, живота, хребта та спинного мозку; ушкодження: відкриті, закриті, кровотечі. Фактори що викликають <i>травми</i>: механічні, фізичні, хімічні. Долікарська медична допомога при загрозливих для життя станах при травмах, ушкодженнях та нещасних випадках. Транспортна іммобілізація. Види пов'язок, способи їх накладання і показання до застосування. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку. Транспортування постраждалих. Попередження травматизму та нещасних випадків.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Волянський П. Б., Гринзовський А. М., Гур'єв С. О. та ін. Домедична допомога на місці події : практичний посібник. Херсон : Видавничий дім «Гельветика»,

	<p>2020. 224 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Кісарчук З. Г., Омельченко Я. М., Лазос Г. П. та ін. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник Київ : ТОВ Видавництво «Логос» 2015. 207 с. 3. Перша допомога. Травма (алгоритми та маніпуляції) / В.О. Крилюк, В.Ю. Кузьмін, І.В. Кузьмінський. М.А. Максименко, Г.Ю. Цимбалюк, І.Я. Губенко, О.В. Федосеєва. Київ, ТОВ «ОЖИВА», 2017. 84 с. 4. Екстрена та невідкладна медична допомога. Том I: допомога травмованим на догоспітальному етапі: національний підручник / В.О. Крилюк, С.О. ГурПев, Г.В. Загорій, А.А. Гудима Н.І. Іскра та ін. Київ: Ожива, 2017. 504 с. 5. Перша допомога довідник для населення. Товариство Червоного Хреста. 2017. 40 с. 6. Перша психологічна допомога Посібник для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України м. Київ, 2017 Режим доступу: https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2016/ 7. Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти : Наказ МОЗ України від 29.03.2017 № 346 Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/-show/v0346282-17. 8. Транспортування та евакуація постраждалих. Режим доступу: http://1staidplast.org.ua/firstaid/4-2/. 9. Gerhardt R.T. Prehospital and emergency care research at the US Army Institute of Surgical Research: enabling the next great leap in combat casualty survival. <i>Army Med Dep J.</i> 2011 Apr-Jun; 82-6. Режим доступу: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21607910/
3.	Модуль III Рухові технології
3.1.	<p>Тема 3.1 Основні аспекти виховання фізичної культури особистості. Фізична культура та спорт як частина загальної культури аспекти, складові частини. Фізична культура як фактор формування здорового способу життя особистості. Зв'язок фізичного та психічного здоров'я. Здоров'я як комплексна категорія і особистісна цінність. Функціональна активність людини та взаємозв'язок фізичної і розумової діяльності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ареф'єв В. Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Київ: НПУ ім. МП Драгоманова. 2010. 268 с. 2. Єжова О.О. Здоровий спосіб життя: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2017. 127 с. 3. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків : Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с. 4. Корж Г.І. Готовність студентів до збереження власного здоров'я: ключові поняття та стан дослідженості проблеми. <i>Педагогічний альманах КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»</i> : збірник наукових праць. Херсон, 2018. Вип.38. С.101-109. 5. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Київ: Олімпійська література, 2008. Т. 2. С. 367. 6. Ляхова І. М., Шаповалова І. В. Основи здорового способу життя: методичні рекомендації для практ. занять. Запоріжжя, 2019. http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/12794/1/Liakhova_%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8.pdf 7. Ляхова І.М. Формування культури здоров'я учнів (теоретичний і здоров'язбережувальний аспекти) <i>Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова</i> 2019. Вип. 7(115)19. С. 54-59. 8. Мойсеюк В. П. Сучасні підходи до вивчення феномену культури здоров'я.

	<p>Тернопіль : Богдан, 2012. 125 с.</p> <p>9. Litvinova T. V., Verovkina Zh. L. Health culture – a social phenomenon of professional training of future managers. Global science and education in the modern realities : conference proceedings, 26-27 August 2020. Washington, USA, 2020. P. 333-335.</p>
3.2.	<p>Тема 3.2. Засоби та прийоми підвищення працездатності, прискорення її відновлення при розумовій і фізичній активності. Рухові технології як ефективний засіб підвищення працездатності. Оздоровче і прикладне значення занять фізичною культурою і спортом. Здоров'язберігаючі технології. Фізкультурно-оздоровчі рухові технології. Індивідуалізація практичних занять фізичним вихованням студентів у залежності від рівня функціональної і фізичної підготовки, характеру відхилення в стані здоров'я.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грибан В.Г.; Мельников В.Л.; Хрипко Л.В.; Казначесв Д.Г. Фізичне виховання : підручник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 232 с. 2. Дубогай О. Д., Цьось А. В., Євтушок М. В. Методика фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 276 с. 3. Кузнецова О. Т. Методична система застосування оздоровчих технологій у процесі фізичного виховання студентів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 «Теорія і методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)»; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2018. 43 с. 4. Плахтій П.Д., Коваль Т.В., Гончаренко М.С. Обмін речовин та енергії. Теорія, завдання для самостійної підготовки, тести: навч. пос. Кам'янець-Подільський : п.п. Буйницький О.А., 2009. 336 с. 5. Хорошуха М. Ф. Оздоровлення людини силами природи: монографія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. 292 с.
3.3.	<p>Тема 3.3. Традиційні і нетрадиційні рухові технології – засіб зміцнення здоров'я. Зміцнення здоров'я, удосконалення і корегування статури, психоемоційного стану; обрання життєвих і професійно важливих фізичних і психічних якостей, рухових навичок і умінь засобами традиційних і нетрадиційних рухових технологій. Рухова функція і підвищення рівня адаптації стійкості організму людини до різноманітних умов зовнішнього середовища. Оздоровчі системи: Ніші, йога, табата, аквааеробіка, пілатес, пліометрика, фулбоді.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гостішев В.М., Сватъев А.В., Богдановська Н.В. Оздоровчі види фізичної культури: навчальний посібник. Запоріжжя: Запорізький НУ, 2010. 180 с. 2. Кропивник О. В. Поняття про оздоровчі системи та їх складові. <i>Педагогічний пошук</i>. 2019. № 2. С. 75-76. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2019_2_21 3. Миздренко О. М., Жадан А. В. Оздоровчі технології у профілактиці захворювань дихальної системи школярів. <i>Молодий вчений</i>. 2017. № 9.1. С. 119-123. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_9 4. Літвінова Т. В. Здоров'язберігаючі технології формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності. <i>Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць</i>. Педагогічні науки. 2020. № 3. (36). Частина 2. С. 78-84. 5. Рибковський А.Г., Канішевський С.М.. Системна організація рухової активності людини. Донецьк: ДонНУ, 2003. 436 с.
3.4.	<p>Тема 3.4. Самоконтроль стану організму методами суб'єктивної оцінки з метою підвищення працездатності для реалізації вимог інших навчальних дисциплін.</p>

Антропометричні виміри, фізіологічні методи (пульсометрія, тонометрія, функціональні проби Руф'є, Штанге і Генчі, тест Амосова, ортостатична проба), психофізіологічні методи (довільних рухових реакцій на світло, звук, складна реакція вибору та комбінована реакція), методи рухових тестів.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Жарінов О., Іванів Ю., Куць В. Функціональна діагностика. Київ, «Четверта хвиля», 2021. 784 с.
2. Зінченко В. Б., Білецька В. В., Ясько Л. В. Фізичне виховання. Методи самоконтролю фізичного стану: практикум для студентів усіх напрямів підготовки. Київ : НАУ, 2015. 48 с.
3. Корж Г.І. Готовність студентів до збереження власного здоров'я: ключові поняття та стан дослідженості проблеми. *Педагогічний альманах КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»* : збірник наукових праць. Херсон, 2018. Вип.38. С.101-109.
4. Круцевич Т.Ю., Воробйов М.І., Безверхня Г.В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: посібник. Київ: Олімпійська література, 2011. 224 с.
5. Подлесний О.І. Самоконтроль у фізичному вихованні як засіб підвищення мотивації до професійно-прикладної фізичної підготовки студентів-судноводіїв: автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Київ : 2008. 22 с.
6. Хорошуха М. Ф. Оздоровлення людини силами природи: монографія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. 292 с.

IV. Засоби діагностики успішності

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, яке затверджено на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «31» жовтня 2019 року протокол № 4.

У якості засобів діагностики успішності навчання з нормативної дисципліни «Культура здоров'я особистості» рекомендуються поточний контроль успішності (тест-контроль, рішення ситуаційних задач, володіння методиками здійснення самоконтролю та оцінки стану здоров'я особистості), та підсумковий контроль – екзамен.

Контроль під час аудиторних занять з дисципліни «Культура здоров'я особистості» проводиться систематично у формі усного опитування для перевірки підготовленості студентів до виконання практичних та лабораторних робіт, семінарських занять та допуску до них; перевірки якості виконання завдань, у тому числі і самостійної роботи, їх обговорення.

Для перевірки результатів опрацювання теоретичних питань, що винесені на самостійне опрацювання; проводиться у формі тестових завдань, реферату або презентації.

Модульна контрольна робота. Вивчення кожного змістового модуля навчальної програми закінчується модульною контрольною роботою, метою якої є перевірка рівня теоретичних знань та практичного їх застосування.

Модульна контрольна робота представляє собою набір тестових завдань, оцінювання яких здійснюється за критеріями: визначення правильної відповіді на поставлені запитання тесту; правильність та повнота відповіді на поставлені запитання тесту; виконання практичного завдання, рішення ситуаційної задачі, вміння студента використовувати теоретичні знання на практиці.

Контроль під час аудиторних занять проводиться систематично з метою з'ясування рівня розуміння, засвоєння та оволодіння навчальним матеріалом студентами.

При оцінці усної відповіді враховуються: знання теоретичного матеріалу з відповідної теми; цілісність та повнота відповіді на поставлені запитання; опсрування науковими визначеннями та поняттями; термінологічна та технічна грамотність відповіді; логічність та лаконічність викладу матеріалу; уміння довести свою думку; уміння супроводжувати відповідь графічними засобами.

Контроль самостійної роботи студентів спрямований на виявлення рівня розвитку пізнавальних здібностей та творчої ініціативи студентів, самостійності, відповідальності та організованості; рівня сформованості самостійного мислення, здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації; рівня опанування студентами елементів методики наукових досліджень.

Для визначення рівня оволодіння студентами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень, що має на меті підвищення відповідальності за якість навчання та формування вмінь аналізувати й контролювати особисту діяльність, рекомендується застосовувати наступні критерії:

Творчий рівень. Студент вільно володіє навчальним, успішно розв'язує завдання підвищеної складності, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань, при виконанні самостійної роботи.

Високий рівень. Студент володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допускає неточності.

Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, проте не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає суттєві неточності.

Задовільний рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Поточна успішність з дисципліни оцінюється від 0 до 60 балів включно, екзамен – 40 балів.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен наприкінці семестру.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за 100-бальною шкалою університету, яка відповідно переводиться в національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу ECTS.

Переведення 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу ECTS

Оцінка за 100-бальною шкалою університету	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
	Диференційована оцінка	Оцінка у формі заліку	
90-100 (творчий рівень)	5 (відмінно)	Зараховано	A
80-89 (високий рівень)	4 (добре)		B
70-79 (достатній рівень)			C
65-69 (задовільний рівень)			D
60-64 (задовільний рівень)	3 (задовільно)		E
35-59 (низький рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання)	Не зараховано – з можливістю повторного складання заліку	FX
0-34 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Не зараховано – з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні джерела.

1. Антонов А. Г., Колесніков А. М., Комісарова Н. О. Основи медичної допомоги. Київ: КНТ, 2018. 338 с.
2. Ареф'єв В. Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Київ: НПУ ім. МП Драгоманова, 2010. 268 с.
3. Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці. LAP Lambert Academic Publishing, 2019. 108 с.
4. Білоус Т. Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2020. 148 с.

5. Вайда Т. С. Долікарська допомога : навч. посіб. : для курсантів, студентів та слухачів закл. вищ. освіти МВС України; Одес. держ. ун-т внутрішніх справ. Херсон : Олді-Плюс, 2019. 872 с.
6. Валецька Р. О. Основи медичних знань [Електронний ресурс] / Р. О. Валецька. Волинська книга. 2007. Режим доступу до ресурсу: <http://www.twirpx.com/file/1198103/>
7. Гогіташвілі Г. Г., Лапін В. М. Основи охорони праці: навч. посіб. 4-те вид., стер. Львів: Новий світ, 2018. 220.
8. Горбаченко С. А., Дикий О. В., Флонт М.О. Методичні вказівки з дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» для здобувачів вищої освіти галузі знань 12 «Інформаційні технології». Одеса: НУ «ОЮА», 2020. 37с.
9. Гостішев В.М., Сватъев А.В., Богдановська Н.В. Оздоровчі види фізичної культури: навчальний посібник. Запоріжжя: Запорізький НУ, 2010. 180 с.
10. Грибан В.Г.; Мельников В.Л.; Хрипко Л.В.; Казначесв Д.Г. Фізичне виховання : підручник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 232 с.
11. Грибан Г. П. Правила техніки безпеки, профілактики спортивного травматизму і надання першої допомоги на заняттях з фізичного виховання, спортивних тренуваннях і фізкультурно-масових заходах. Житомир, ДАУ, 2005. 123 с
12. Грибан Г. П. Технологія формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів засобами особистісно орієнтованого підходу до фізичного виховання // *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2016. Т. 2. С. 18-25.
13. Григус І. М., Романишин М. Я. Перша медична допомога. Львів: Новий Світ-2000, 2022. 176 с.
14. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників». База даних «Законодавство України». Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_b23.
15. Дубогай О. Д., Цьось А. В., Євтушок М. В. Методика фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 276 с.
16. Екстрена та невідкладна медична допомога. Том І: допомога травмованим на догоспітальному етапі: національний підручник / В.О. Крилюк, С.О. ГурПев, Г.В. Загорій, А.А. Гудима Н.І. Іскра та ін. К: Ожива, 2017. 504 с.
17. Екстрена та невідкладна медична допомога. У VI т. Т.IV. Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі: підручник для студ. вищ. навч. закл. / Крилюк В. О. та ін. Київ: Ожива. 2020. 300 с.
18. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 264 с
19. Запорожець О.І., Халмурадов Б.Д., Серіков Я.О. та ін. Електробезпека: практикум: навч. посіб. Харків: ХНУРЕ; ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2019. 110 с.
20. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Київ: Основа, 2016. 267 с.
21. Іванова Л. І., Омельчук О. В. Індивідуально-проблемний метод у фізичному вихованні студентів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* Київ, 2019. Випуск 3 К (110)19. с. 234-239.

22. Круцевич Т.Ю., Воробйов М.І., Безверхня Г.В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: посібник. Київ: Олімпійська література, 2011. 224 с.
23. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студ. ВНЗ. Київ: Олімпійська література, 2008. 393 с.
24. Кузнецова О. Т. Методична система застосування оздоровчих технологій у процесі фізичного виховання студентів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 «Теорія і методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)»; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2018. 43 с.
25. Левченко О. І., Землянська О. В., Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник для студ. спеціальностей з природничих, соціально-гуманітарних наук та інженерно-комунікаційних технологій; Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 267 с.
26. Медицина невідкладних станів: Екстрена (швидка) медична допомога: підручник (ВНЗ IV р. а.) / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Роцін та ін.; за ред. І.С. Зозулі. — 3-є вид., перероб. і допов. «Медицина» 2017. 960 с.
27. Михайлов Б. В. Медико-психологічний супровід осіб з гострими розладами психіки і поведінки. *Міжнародний медичний журнал*. 2016. № 1. С. 73–80.
28. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 158 с.
29. Надання домедичної допомоги при надзвичайних ситуаціях в умовах міста : навч. метод. Посіб. К., 2016. 56 с.
30. Основи медичних знань та долікарської допомоги: підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Я.І. Федонюк, В.С. Грушко, Л.Я. Федонюк, А.М. Пришляк, М.В. Ющак; за ред. В.С. Грушка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 590 с.
31. Перша допомога довідник для населення. Товариство Червоного Хреста. 2017. 40 с.
32. Перша допомога. Травма (алгоритми та маніпуляції) / В.О. Крилюк, В.Ю. Кузьмін, І.В. Кузьмінський, М.А. Максименко, Г.Ю. Цимбалюк, І.Я. Губенко, О.В. Федосєєва. Київ, ТОВ «ОЖИВА», 2017. 84 с.
33. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. 4-те вид., допов. і перероб. Київ: Університет «Україна», 2009. 295 с.
34. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. Київ: Знання-Прес, 2007. 487 с.
35. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. Безпека життєдіяльності»: навч. посібник. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.
36. Тітов І. І., Голуб В. В., Колосовський С. О., Вихло І. І. Основи тактичної медицини : навчально методичний посібник. Вінниця : СПД Каштелянов О. І., 2015. 64 с.
37. Ткачук А.І., Богомаз-Назарова С.М. Основи охорони праці. Курс лекцій: навч. пос. для ст. вищих пед. навч. закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» Кропивницький: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард»», 2017. 156 с.
38. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: *зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки*. Луцьк: Вид-во Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2008-2022: Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&

39. Шищук В. Д., Редько С. І., Ляпа М. М. Тактична медицина : навчальний посібник. Суми : ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2016. 176 с.

Допоміжні джерела

1. Архипов О. А., Філатова З. І., Євтушок М. В. Підвищення рухової активності студентів ЗВО педагогічного профілю засобами плавання. Вісник Національного університету Чернігівський колегіум імені ТГ Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2019. № 3. С. 3-11. Режим доступу: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/vipusk-3-159/>
2. Грибан Г. П. Правила техніки безпеки, профілактики спортивного травматизму і надання першої допомоги на заняттях з фізичного виховання, спортивних тренуваннях і фізкультурно-масових заходах. Житомир, ДАУ, 2005. 123 с
3. Євтушок М. В., Філатова З. І. Критерії визначення сформованості компетентності студентів спеціальної медичної групи в процесі занять з фізичного виховання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* Випуск ЗК(123) 20. С.150-154. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/32784>
4. Інструкція з надання першої долікарської допомоги Режим доступу: <https://www.sop.com.ua/article/263-nstruktsya-z-nadannya-domedichno-dopomogi> (дата звернення 18.08.2022).
5. Кісарчук З. Г., Омельченко Я. М., Лазос Г. П. та ін. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник Київ : ТОВ Видавництво «Логос» 2015. 207 с.
6. Кочін І. В., Акулова О. М., Сидоренко П. І., та ін. Проблеми охорони праці, безпеки життєдіяльності та стану здоров'я медичних і фармацевтичних працівників *Запорозж. мед. журн.* 2012. № 5. С. 120-124.
7. Кочін І.В., Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. Здоров'я. 2008. 724 с. Режим доступу: https://kingmed.info/knigi/Medicsina_katastrof/book_1734/Medicsina_katastrof-Kochin_IV_Chernyakov_GO_Sidorenko_PI-2008-djvu
8. Курс ПМД он-лайн. Тактична медицина. Режим доступу : <http://www.1staidplast.org.ua> (дата звернення 18.08.2022).
9. Медицина невідкладних станів: Екстрена (швидка) медична допомога: підручник (ВНЗ IV р. а.) / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Роцін та ін.; 3-є вид., перероб. і допов. «Медицина» 2017. 960 с.
10. Методичні рекомендації щодо знеболення постраждалих на етапах евакуації Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28 червня 2022 року № 1122 Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/7/37722-dn_1122_28_06_2022_dod.pdf (дата звернення 18.08.2022).
11. Омельчук, О., Матвієнко, М., & Масенко, Л. (2021). Погляди на техніку безпеки в процесі спеціальної фізичної підготовки в освоєнні дисципліни «основи самозахисту» студентами закладів вищої освіти. Scientific Collection «InterConf», (44): 211-218 8th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century» (March 6-8, 2021) at Ottawa, Canada. вилучено із <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/9829>

12. Оцінка стану пацієнта - за алгоритмом ABCDE. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги ішемічний інсульт (екстрена, первинна, вторинна (спеціалізована) медична допомога, медична реабілітація). Наказ Міністерства охорони здоров'я 03.08.2012 № 602 Режим доступу: https://dec.gov.ua/wp-content/uploads/images/dodatki/2012_602/2012_602dod4ukpmd.pdf

13. Перша психологічна допомога Посібник для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України м. Київ, 2017 Режим доступу: <https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2016/> (дата звернення 18.08.2022).

14. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5081-VI: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/14291/2?stan=5/> (Чинний, дата звернення 18.08.2022).

15. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 09.03.2022 № 441. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#Text> (дата звернення 18.08.2022).

16. Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти: Наказ МОЗ України НАКАЗ від 4 серпня 2021 року N 1627 <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ32981> (дата звернення 18.08.2022).

17. Путров С. Ю., Омельчук О. В., Путров О. Ю., Мотуз С. О. (2021) Аналіз думок студентської молоді щодо ефективності процесу фізичного виховання *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* Випуск 12 (144) 2021 с. 126-130 DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.12(144).26

18. Путров С.Ю., Омельчук О.В., Мілкіна О. В., Напалкова Т. В. Особливості фізичної підготовки студентів на основі використання методу інтервального тренування за системою «Табата» *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* Випуск 11 (143) 2021 с. 119-125 [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.11\(143\).25](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.11(143).25)

19. Стандарти медичної допомоги «Надання медичної допомоги постраждалим з геморагічним шоком на догоспітальному та госпітальному етапах при травмі» від 11 липня 2022 року № 1192 Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/7/37823-dn_1192_11_07_2022_dod.pdf (дата звернення 18.08.2022).

20. Транспортування та евакуація постраждалих. Режим доступу: <http://1staidplast.org.ua/firstaid/4-2/>

21. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги профілактика серцево-судинних захворювань. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 13.06.2016 № 564 Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_564_ukpmd_pssz.pdf (дата звернення 18.08.2022).

22. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги бронхіальна астма у дітей. від 23 грудня 2021 року N 2856 Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ33340> (дата звернення 18.08.2022).

23. Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги цукровий діабет 1 типу у молодих людей та дорослих. Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_1021_ukpmd_cd1_dor.pdf (дата звернення 18.08.2022).

24. Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги епілепсії у дітей. Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_276_ukpmd_epilepsiya_dity.pdf (дата звернення 18.08.2022).

25. Філатова З.І., Євтушок М.В. Технології розвитку фізичної працездатності майбутніх вчителів засобами навчання плавання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* Випуск 3К(110)19 с. 559-563. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/26940>
26. Хорошуха М. Ф., Левицька Л. М., Омельчук О. В. Експрес-метод оцінки рівня соматичного здоров'я осіб із порушеннями опорно-рухового апарату. *Наука і освіта*. 2016. 139 (2) С. 186-190 http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2016_8_32
27. Шмалей С. В. Психолого-педагогічні аспекти формування безпечної професійної поведінки в системі морської освіти *Педагогічний альманах*. Херсон. 2018. Вип. 40. С. 98-102. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2018_40_16
28. Шмалей С. В. Цюра К.М. Організаційно-педагогічні засади охорони та гігієни голосу вчителів музичних дисциплін. *Педагогічний альманах*, Херсон. ХАІО, 2020. Вип. 45. С. 66-75. DOI:10.37915/pa.vi45.84
29. Юденко О.В., Крушинська Н.М., Омельчук О.В. Впровадження інноваційних фітнес-технологій в програми фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців із наслідками бойової травми *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* Випуск 3К (131) 2021 С.445-451 DOI 10.31392/NPU-nc.series.15.2021.3К(131).109. (Категорія Б) <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/35591>
30. Ячнюк І. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві / І. Ячнюк : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки /– Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 3. – С. 79–82.
31. Abate Hailemichael, Mekonnen Chilot. Knowledge, Practice, and Associated Factors of Nurses in Pre-Hospital Emergency Care at a Tertiary Care Teaching Hospital Open Access Emerg Med. 2020; 12: 459–469. doi: 10.2147/OAEM.S290074
32. Darling-Hammond L, Flook L, Cook-Harvey C, Barron B, Osher D. Implications for educational practice of the science of learning and development. *Appl Dev Sci*. 2020;24(2):97–140. Doi:10.1080/10888691.2018.1537791
33. Elster Eric A., Butler Frank K, Rasmussen Todd E Implications of Combat Casualty Care for Mass Casualty Events JAMA 2013 Aug 7; 310(5):475-6. DOI: 10.1001/jama.2013.167481
34. Gerhardt R.T. Prehospital and emergency care research at the US Army Institute of Surgical Research: enabling the next great leap in combat casualty survival. *Army Med Dep J*. 2011 Apr-Jun; 82-6. Режим доступу: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21607910/>
35. McMahon WW, Oketch M. Education's effects on individual life chances and on development: an overview. *British J Educational Studies*. 2013;61(1):79–107. Doi:10.1080/00071005.2012.756170
36. Morrison, Jonathan J. Oh, John, DuBose, Joseph J. et al En-route care capability from point of injury mortality after severe wartime injury *Annals of Surgery*: February 2013. Vol. 257. Iss. 2 . p 330-334 doi: 10.1097/SLA.0b013e31827eefcf DOI:10.1097/SLA.0b013e31827eefcf
37. Mothibi JD, Jama M, Adefuye AO. Assessing the knowledge of emergency medical care practitioners in the Free State, South Africa, on aspects of pre-hospital management of psychiatric emergencies. *Pan Afr Med J*. 2019;33:33. doi:10.11604/pamj.2019.33.132.18426
38. NATO - STANAG 2122 Requirement for training in casualty care and basic hygiene for all military personnel 10 July 2017 NATO. 22 p. <https://standards.globalspec.com/std/10266907/STANAG%202122> (дата звернення 18.08.2022).
39. Nosko M. et al. Pedagogical Conditions for Swimming Skills Development in Students of Pedagogical Educational Institutions. *Revista Romaneasca pentru Educatie*

Multidimensional. 2019. Т. 11. №. 2. С. 240-255. Режим доступу: <https://www.lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/1379>

40. Oleksandr Pryimakov , Erzy Eyder , Oleksiy Tymoszenko , Natalija Mazurok, Olena Omelchuk Enhancement of reserve capacities of the motion management system in female students with health deviations // Journal of Physical Education and Sport ® (JPES), Vol.19 (3), Art 239 pp. 1648 - 1655, 2019 online ISSN: 2247 - 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN - L = 2247 - 8051 © JPES

41. Prontenko K. et al. Interrelation of students' motivation for physical education and their physical fitness level. International Journal of Applied Exercise Physiology. 2019. Т. 8. №. 2.1. С. 815-824. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/26937>

42. Roshana S, Batajoo K, Piryani R, Sharma M. Basic life support: knowledge and attitude of medical/paramedical professionals. *World j Emergency Medicine*. 2012;3(2):141. doi:10.5847/wjem.j.issn.1920-8642.2012.02.011

43. Saquib SA, Al-Harhi HM, Khoshhal AA, et al. Knowledge and attitude about basic life support and emergency medical services amongst healthcare interns in university hospitals: a cross-sectional study. *Emerg Med Int*. 2019;2019:2019. Doi:10.1155/2019/9342892

Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про охорону праці». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2694-12#Text>

2. Здоров'я А-Я Міністерство охорони здоров'я України. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/health/jak-nadati-pershu-dopomogu-zagalni-pravila>

3. Кодекс цивільного захисту України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17#Text>

4. Концепція розвитку щоденного спорту в закладах освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/spilnij-nakaz-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-ta-ministerstva-molodi-ta-sportu-ukrayini-pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-shodennogo-sportu-v-zakladah-osviti>

5. Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij>

6. Нормативна база ДСНС України. Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/uk/zakonodavstvo>

7. Нормативна база Державної служби України з питань праці. Режим доступу: <https://dsp.gov.ua/category/diyalnist/normatyvna-baza/>

8. Реєстр НПАОП. Режим доступу: <https://www.sop.com.ua/article/616-noviy-pokajchik-normativno-pravovih-aktiv-z-ohoroni-prats>

9. Рухова активність. Здоров'язбереження. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/discover?scope=%2F&query=%D1%80%D1%83%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0+%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C+%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%60%D1%8F%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F&s ubmit=Go>

10. Рухова активність. Фізичне виховання. Режим доступу: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/discover?filtertype=subject&filter relational operator>equals&filter=%D0%B7%D0>

<https://www.sop.com.ua/>

11. Служба охорони праці. Режим доступу: <https://www.sop.com.ua/>

12. Тактична медицина. Курс ПМД онлайн <http://1staidplast.org.ua/>

13. Фармацевтична Енциклопедія Режим доступу:

<https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/790/persha-dolikarska-dopomoga#list>

14. Цивільний захист. Режим доступу: <https://sites.google.com/site/zahist56/civilna-oborona>

Перелік посилань на відео

1. Базова СЛР <https://www.youtube.com/watch?v=5Vy84uQm7YU>

2. Гостра дихальна недостатність (ГДН) лекція
<https://www.youtube.com/watch?v=xwLJAQY8CWQ>

3. Діабет у дітей: як помітити і про що треба пам'ятати. Режим доступу:
<http://www.umoloda.kiev.ua/number/3077/218/105866/>

4. Забезпечення прохідності дихальних шляхів.
<https://www.youtube.com/watch?v=e8nRK1pZv5w>

5. Загальне порушення мозкового кровообігу. Ознаки інсульту.
<https://www.youtube.com/watch?v=vOn9A2fpkNA>

6. Інфаркт міокарда. Перша допомога і алгоритм дій.
<https://www.youtube.com/watch?v=xs5XA2EF1VE>

7. Методи зупинки артеріальної кровотечі Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=QDayK2ACcKc>

8. Методи зупинки венозної кровотечі. Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=CuIYZWwCY9M>

9. Схема огляду пацієнтів за алгоритмом ABCDE
https://www.youtube.com/watch?v=pBwuYoJD3HE&ab_channel=UrgentCare

10. Методика проведення дефібриляції <https://www.youtube.com/watch?v=yhbKzwwZK-nQ>

11. Невідкладна допомога при асфіксії (подавився)
<https://www.youtube.com/watch?v=T7FsqliDgPY>

12. Невідкладна допомога при епілептичному нападі
<https://www.youtube.com/watch?v=PrGvzGxa8PE>

13. Невідкладна допомога при зомлінні
<https://www.youtube.com/watch?v=1muiIQLcylE>

14. Невідкладна допомога при укусі змії
<https://www.youtube.com/watch?v=aBON3nYnyRc>

15. Невідкладна допомога при укусі кліща
<https://www.youtube.com/watch?v=kmySZ5ra8kM>

16. Невідкладна допомога при тепловому і сонячному ударі
<https://www.youtube.com/watch?v=TSmXzVjP3Uo>

17. Невідкладна допомога при сильній носовій кровотечі
<https://www.youtube.com/watch?v=wNqOR9jcQWI>

18. Невідкладна допомога при гіпертонічній кризі
<https://www.youtube.com/watch?v=ras03nR2N4w>

19. Транспортна іммобілізація. Частина 1: Шолом. Комірець Шанца. Огляд всього тіла
<https://www.youtube.com/watch?v=cLnYJJPXx9Q>
20. Транспортна іммобілізація. Частина 2: Шина на нижню кінцівку.
<https://www.youtube.com/watch?v=cTRZ0bV6FN0>
21. Транспортна іммобілізація. Частина 3: Шина на верхню кінцівку.
<https://www.youtube.com/watch?v=0XlrZSjHFbo>
22. Транспортна іммобілізація. Частина 4: Евакуатор Техніка катетеризації периферичної вени <https://www.youtube.com/watch?v=URSI4gGxJIU>
23. Утоплення: види, патогенез, невідкладна допомога
<https://www.youtube.com/watch?v=8feJcno7kGE>
24. Шоки, частина 1. Загальні поняття
<https://www.youtube.com/watch?v=RSeG3pHATtg>
25. Шоки, частина 2. Анафілактичний шок
<https://www.youtube.com/watch?v=hhc3N5K2QBU>